

Nr 109.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående understöd åt vissa befattningshavare vid postverket; given Stockholms slott den 25 februari 1921.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Walter Murray.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 25 februari 1921.

Närvarande:

Statsministern VON SYDOW, ministern för utrikes ärendena greve WRANGEL, statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY, ELMQUIST, MALM, BERGQVIST, HAMMARSKJÖLD, EKEBERG, HANSSON.

Departementschefen, statsrådet Murray anförde:

Till Kungl. Maj:t hava från generalpoststyrelsen inkommit tre framställningar angående beviljande av understöd av statsmedel åt befattningshavare vid postverket.

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 1 saml. 96 häft. (Nr 109.)

*Understöd
åt disposi-
tionsbiträ-
det Elise
Mathilda
Rydbeck.*

Generalpost-
styrelsen.

Generalpoststyrelsen har sålunda i skrivelse den 29 december 1920 gjort framställning om understöd åt dispositionsbiträdet vid postkontoret i Mönsterås Elise Mathilda Rydbeck, född Malmgren, och har styrelsen därvid i huvudsak anfört följande:

Fru Rydbeck, som vore född den 18 september 1855 och under åren 1883—1888 samt 1891 och 1896 under tillhoppa ungefär 13 månader innehaft tillfälliga tjänstgöringsuppdrag vid postkontor, vore sedan den 1 februari 1897 anställd vid postkontoret i Mönsterås såsom dispositionsbiträde, d. v. s. ett biträde, som av postmästare anställdes å postkontor och avlönades med ett till postmästarens föfogande för sådant ändamål anvisat anslag. Fru Rydbeck hade sålunda vid årsskiftet 1920—1921 anlitats i postverkets tjänst under sammanlagt 25 år.

I egenskap av dispositionsbiträde hade fru Rydbeck vid början av sin anställning åtnjutit ett årligt arvode av 600 kronor, vilket sedan småningom höjts, så att det under tiden den 1 januari 1906—den 31 december 1917 utgjort 1,200 kronor. Under tiden den 1 januari 1918—den 30 september 1919 hade hennes årliga arvode utgjort 1,440 kronor samt efter sistnämnda dag 2,220 kronor. Härförutom uppbure fru Rydbeck pension från civilstatens änke- och pupillkassa efter sin avlidne man, postmästaren C. H. Rydbeck, till belopp av 240 kronor om året, varjämte hon genom arv ägde ett kapital av 2,000 kronor.

Den höjning av fru Rydbecks arvode, som enligt vad nyss berörts vidtagits från och med 1918 års ingång, hade generalpoststyrelsen ansett påkallad av tjänstgöringens omfattning och fru Rydbecks långvariga tjänstetid. Däremot borde av den från och med oktober 1919 medgivna höjningen i årsarvodet större delen betraktas som en fru Rydbeck med hänsyn till dyrtiden tilldelad arvodesförhöjning. Styrelsen hade nämligen icke ansett lämpligt, att dyrtidstillägg i vanlig ordning utginge å arvoden till dispositionsbiträden, utan hade i stället, i den mån som i varje fall ansetts skäligt, förhöjt vederbörandes arvoden. Med hänsyn till att den avlöning, som utginge till kvinnlig tjänsteman i lägsta ordinarie löneklass å billigaste ort (kontorsbiträde), numera utgjorde 1,800 kronor för år och en funktionär med fru Rydbecks tjänstgöring icke rättvisligen syntes kunna tilldelas ersättning, som med mera än 120 kronor understege nyssnämnda avlöning, syntes fru Rydbecks från och med den 1 oktober 1919 utgående ersättning, 2,220 kronor för år, böra fördelas så, att 1,680 kronor ansåges som fast arvode och återstoden, 540 kronor, dyrtidstillägg.

Fru Rydbeck hade uttalat önskan att, därest hon tillerkändes understöd, få avgå ur postverkets tjänst med ingången av april månad 1921. Med hänsyn till hennes höga ålder ansåge generalpoststyrelsen det ej heller lämpligt att längre behålla henne i tjänst, och syntes på grund av hennes långa tjänstgöring, vilken förtjänade mycket gott vitsord, billigheten kräva, att statsverket vid hennes avgång tillerkände henne ett årligt understöd.

Angående beloppet av det ifrågasatta understödet hänvisade styrelsen till att i tidigare liknande fall understöd fastställdes till $\frac{2}{3}$ av det vederbörande senast tillerkända årsarvode. Så hade efter framställning av Kungl. Maj:t (proposition nr 57) 1920 års riksdag (skrivelse nr 174) tillerkänt dispositionsbiträdet Nathalia Lovisa Forssell ett årligt understöd av 1,000 kronor eller $\frac{2}{3}$ av det årsarvode av 1,500 kronor, hon i sådan egenskap uppburit. Då fru Rydbecks tjänstår utginge till drygt 25 år eller $\frac{5}{6}$ av de 30 år, som borde fordras för full pension,

syntes ett henne tillerkänt understöd böra reduceras i förhållande härtill, och sålunda — med hänsyn till att hennes egentliga årsarvode utginge med 1,680 kronor — bestämmas till 933 kronor 33 öre eller avrundat 900 kronor. Härå torde dyrtidstillägg få beräknas i den mån sådant tillägg tillerkändes f. d. befattningshavare i statens tjänst.

Generalpoststyrelsen har på grund härav hemställt, att fru Rydbeck måtte förklaras berättigad att från och med månaden näst efter den, då hon kunde komma att entledigas från sin befattning i postverket, uppbära ett årligt understöd av 900 kronor att utgå av postmedel.

Statskontoret, som den 18 januari 1921 avgivit infordrat utlåtande i ärendet, har framhållit, att förslaget om ett årligt understöd åt fru Rydbeck stode i full överensstämmelse med vad riksdagen år 1920 på framställning av Kungl. Maj:ts beslutit ifråga om årligt understöd åt förenämnda dispositionsbiträdet Nathalia Lovisa Forssell. Statskontoret har emellertid, utan att göra något yrkande, fäst uppmärksamheten vid att med för närvarande gällande grunder för dyrtidstillägg åt pensionärer skulle det föreslagna pensionsbeloppet för fru Rydbeck efter entledigande från hennes anställning komma att medföra en högre årsinkomst än den avlöning jämte dyrtidstillägg, hon nu uppbure under tjänstgöring.

Statskontoret.

I likhet med ämbetsverken anser jag mig böra tillstyrka, att fru Rydbeck efter sin avgång ur tjänsten tillerkännes ett årligt understöd. För att understödet med därå utgående dyrtidstillägg ej skall för fru Rydbeck medföra högre årsinkomst än hon nu med inräknande av dyrtidstillägg uppbär å sin tjänst, synes en sådan nedsättning av det utav generalpoststyrelsen föreslagna beloppet böra äga rum, att understödet sättes till 800 kronor för år.

Departementschefen.

I skrivelse den 25 januari 1921 har generalpoststyrelsen vidare gjort framställning om beredande av understöd åt extra postexpeditören, f. d. kaptenen vid Hälsinge regemente Carl August Wilhelm Schultz och därvid i huvudsak anfört följande:

*Understöd
åt extra
postexpeditören
C. A. Schultz.*

Schultz, som vore född den 6 juni 1851, hade varit i postverkets tjänst mer än 46 år. Han hade antagits till e. o. kontorsskrivare den 15 oktober 1874 samt till extra biträde den 20 oktober 1885 med tjänstgöring vid postkontoret i Söderhamn. Han tjänstgjorde alltjämt därstädes i enahanda befattning, numera benämnd extra postexpeditör med fast placering. Under sin tjänstetid vid postverket hade han för olika ändamål åtnjutit ledighet under sammanlagt 5 år 4 månader 19 dagar.

Generalpoststyrelsen.

Å sin ifrågavarande befattning hade Schultz ursprungligen uppburit i årligt arvode 1,200 kronor, vilket arvode sedan gång efter annan höjts, senast till 2,500 kronor, med vilket belopp det utginge från och med januari 1919. Härförutom hade emellertid Schultz under tiden januari 1910—december 1918 uppburit Orts-

tillägg med 180 kronor för år, vilket från och med januari månad 1919 förhöjts till 250 kronor. Å avlöningen hade Schultz åtnjutit krigstids- och dyrtidstillägg enligt gällande grunder. Utöver nu berörda förmåner uppbure Schultz enligt föredda intyg årlig pension dels såsom f. d. kapten med 2,720 kronor, dels ock i sin egenskap av f. d. gymnastiklärare vid Söderhamns realskola med 300 kronor eller tillhopa 3,020 kronor.

Generalpoststyrelsen ansåge önskvärt, att Schultz, vilkens tjänstgöring varit av beskaffenhet att kunna väl vitsordas och under avsevärd tid omfattat förste postexpeditörs- och postexpeditörsförordnanden, inom den närmaste tiden frånträdde sin befattning, enär han, som visserligen ännu ägde för sin ålder goda själs- och kroppskrafter, avsevärt överskridit den tjänst- och levnadsålder, som vid ordinarie anställning medförde skyldighet att avgå från tjänst. Anledningen till att Schultz icke erhållit ordinarie befattning i postverket hade varit, att han genom sin anställning i armén redan innehaft ordinarie statstjänst och att, då Schultz år 1904 erhållit avsked från sin kaptensbeställning, han uppnått så hög levnadsålder, att han ansetts icke böra erhålla befordran till ordinarie posttjänst.

Med hänsyn till Schultz' ekonomiska ställning torde det emellertid bliva rätt kännbart för honom att avgå, därest han icke bereddes någon ersättning för mistningen av den avlöning, han uppbure från postverket. Styrelsen funne det ock på grund av Schultz' långa och oförvitliga tjänstgöring skäligt, att han vid sin avgång från tjänsten komme i åtnjutande av ålderdomsunderstöd. Generalpoststyrelsen ville härvid hänvisa till att ett flertal med Schultz jämförliga befattningshavare tidigare beretts dylikt understöd med belopp, motsvarande $\frac{2}{3}$ av senast innehavda arvode. Enligt enahanda beräkningsgrund skulle understödet till Schultz utgå med $\frac{2}{3}$ av 2,500 kronor eller 1,666 kronor 66 öre. Då Schultz emellertid redan uppbure pension på grund av förut innehavd statstjänst, syntes en reduktion av understödsbeloppet böra ske efter enahanda grunder som för ordinarie personal vid kommunikationsverken, som vid avgång från tjänsten uppbure pension för statstjänst, å vilken lagen om tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid kommunikationsverken icke ägde tillämpning. I enlighet härmed borde Schultz från postverket äga uppbära allenast ett belopp motsvarande avgiftspension, vilken ansåges utgöra $\frac{1}{3}$ av tjänstepensionen, eller sålunda 555 kronor 55 öre per år. Detta belopp, avrundat till 600 kronor, ansåge styrelsen Schultz skäligen böra av postmedel tilldelas såsom understöd vid avgången från hans tjänst.

Statskontoret. Statskontoret, som den 9 februari 1921 avgivit infordrat utlåtande i ärendet, har icke haft annat att erinra mot generalpoststyrelsens förslag än att understödsbeloppet, vid det förhållande att Schultz, såsom allenast extra befattningshavare, icke behöft erlägga några avgifter för sin pensionering, syntes böra avrundas nedåt till 500 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig böra förorda, att Schultz efter avgång från sin befattning vid postverket tillerkännes ett årligt understöd, och torde på av statskontoret anförda grunder understödsbeloppet böra bestämmas till 500 kronor om året,

Slutligen har generalpoststyrelsen i en till kommunikationsdepartementet den 9 februari 1921 inkommen skrivelse gjort framställning angående understöd åt extra postexpeditören Anna Maria Österlund, född Pettersson, samt därvid anfört bland annat följande:

Understöd
åt Anna
Maria Öster-
lund, född
Pettersson.

Fru Österlund, som vore gift med postmästaren i Lindesberg Johan Gustaf Edvin Österlund och vore född den 17 juni 1853, hade antagits till e. o. telegrafist den 30 december 1873 samt befordrats till ordinarie telegrafist den 16 december 1878. Efter ingånget äktenskap hade hon den 2 januari 1885 erhållit avsked såsom telegrafist med rätt att kvarstå såsom e. o. telegrafist. Sedermera hade hon den 3 mars 1903 erhållit avsked ur telegrafverkets tjänst.

I postverkets tjänst hade fru Österlund antagits till extra biträde den 6 oktober 1893 med placering vid postkontoret i Lindesberg, varest hon i enahanda befattning, numera benämnd extra postexpeditör med fast placering, fortfarande tjänstgjorde. Fru Österlund hade enligt företedd tjänstförteckning fullgjort tjänstgöring vid telegrafverket under tillsammans 12 år 4 månader och 26 dagar samt vid postverket, intill utgången av år 1920, under 27 år 4 månader 12 dagar. Hennes sammanlagda tjänstgöring i statsverkets tjänst uppginge således till närmare 40 år.

Å sin förenämnda befattning vid postkontoret i Lindesberg hade fru Österlund från början uppburit ett fast årligt arvode av 600 kronor. Från och med den 1 januari 1919 utginge hennes arvode, efter vid flera tillfällen från ursprungliga beloppet företagna höjningar, med 1,800 kronor om året.

Anledningen till att fru Österlund icke erhållit ordinarie befattning i postverket hade varit, att hon enligt tidigare bestämmelser såsom gift icke kunnat befordras till ordinarie tjänsteman och att, då denna omständighet icke längre kommit att utgöra hinder för vinnande av ordinarie anställning, hon redan uppnått mer än 60 års ålder.

Då fru Österlund, därest hon vunnit befordran till ordinarie tjänst, skulle med hänsyn till såväl tjänstår som levnadsålder varit berättigad till s. k. hel pension, ansåge generalpoststyrelsen billigheten fordra, att hon efter entledigande från sin ifrågavarande befattning bereddes understöd. Styrelsen erinrade vidare, att understöd tilldelats åtskilliga dispositionsbiträden, kvinnliga extra biträden m. fl. icke ordinarie befattningshavare i postverket vid entledigande från vederbörande befattning samt att vid beräkning av dylikt understöd såsom utgångspunkt tagits ett belopp, motsvarande $\frac{2}{3}$ av i varje fall senast utgående årsarvode. Med samma beräkningsgrund skulle fru Österlund tilldelas ett understöd av 1,200 kronor, och hemställde alltså generalpoststyrelsen, att hon måtte efter entledigande tillerkännas ett årligt understöd av nämnda belopp, 1,200 kronor, att utgå av postmedel.

Statskontoret, som den 11 februari 1921 avgivit infordrat utlåtande i ärendet, har tillstyrkt generalpoststyrelsens ifrågavarande framställning. Statskontoret.

Mot ifrågavarande framställning har jag intet att erinra.

Departement-
schefen.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att följande befattningshavare vid postverket, nämligen dispositionsbiträdet vid postkontoret i Mönsterås änkefru Elise Mathilda Rydbeck, född Malmgren, extra postexpeditören, f. d. kaptenen vid Hälsinge regemente Carl August Wilhelm Schultz samt extra postexpeditören Anna Maria Österlund, född Pettersson, må från och med månaden näst efter den, under vilken vederbörande kan varda entledigad från sin befattning i postverket, envar under sin återstående livstid åtnjuta ett årligt understöd att utgå av postmedel, Rydbeck med åttahundra kronor, Schultz med femhundra kronor och Österlund med ettusentvåhundra kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställen behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

F. Wessberg.